

VISIE

BLAD MET EEN MENING VOOR EEN WERELD IN BEWEGING

bpost
PB-PP1
BELGIËN-BELGIQUE

| AFGIFTEKANTOOR BRUSSEL X | JAARGANG 77 | P806000 | 09 | ANTWERPEN | 12 · 05 · 2022 | MAANDELIJKE UITGAVE | VOLGEND NR 16.06.2022

Ouderen tijdens en na corona 2x vergeten

Rijkentaks
Nederland
achterna?

Factcheck
Stijgt het armoede-
risico bij jongeren?

Af van het gas
Omslag naar
koolstofvrij

26.05
Dag van de
vrijwilliger

inhoud.

4 Actueel

Naar belastingen op grote vermogens?

6 Knipsels

8 Het verhaal

Chris De Stoop en Viv Gemoets over het ouderenbeleid tijdens en na corona

11 Factcheck

Het armoederisico voor jongeren stijgt

12 Achtergrond

Vaarwel, gas en olie

15 Het burgerpanel

'We zijn beter af zonder cash'

16 Beeld van de maand

Torhout, 6 mei 10.35 uur

18 Uit ervaring

Een andere kijk op de wereld.
Deze maand: **kelner Fred**

19 Kort

20 Cultuur

21 Regio

Feiten en verhalen uit jouw regio

24 Gevat in vijf woorden

Amelie Albrecht, comedian

De keuze van An-Sofie Bessemans, hoofdredacteur Visie

Niets is onmogelijk

Het is niet omdat we al honderden jaar staal in de hoogovens maken, dat het niet anders kan. Toegegeven, Hans van ArcelorMittal moest ook worden overtuigd. Met onderzoek en samenwerking.

Onderzoek van de KU Leuven wijst ook uit dat 24 procent van al het Belgische vermogen in handen is van de rijkste één procent. Het geld halen waar het zit, klinkt het bij dezelfde onderzoekers.

Om meer zorg te kunnen dragen voor wie oud en ons lief is.

Daar mogen we geen gras over laten groeien.

Veel leesplezier!

Op 26 mei is het Rerum Novarum. Beweging.netvoorzitter

Spoorverandering

Foto ID/Jimmy Kets

Redactieadres Visie, PB 20, 1031 Brussel - e-mail: info@visieredactie.be - Lezersbrieven lezers@visieredactie.be - Abonnementen www.beweging.net/abbonementvisie - Verantwoordelijke uitgever Liesbeth De Winter - Redactie Simon Bellens, Jelle De Bock, Nils De Neubourg, Dominic Zehnder, Lieven Bax, Tinne Van Woensel, Rooni Theeboom, David Vanbellinghen, Karen Zelderloo, Martine Creve, Dieter Herregodts, Stephanie Lemmens, Elien Steen - Hoofdredactie An-Sofie Bessemans, Wim Troch - Vormgeving Gevaert Graphics - Druk Goldset Printing Partners - Visie verschijnt maandelijks en is inbegrepen in het lidmaatschap van CM, ACV bouw - industrie & energie, ACV-GSC METEA, ACV-Transcom en ACV Voeding en Diensten - De beschrijving van de CM-diensten en -voordelen in deze publicatie heeft enkel een informatieve waarde. Bij twijfel of betwisting gelden enkel de statuten van het ziekenfonds. Meer info: www.cm.be/statuten -

Peter Wouters, ACV-voorzitter Marc Leemans en CM-voorzitter Luc Van Gorp maken de balans op.

Het zijn rare tijden. De hele wereld is jaren lamgelegd door een ziekte. Plots wordt duidelijk hoe belangrijk gezondheidszorg is, raakt de onfeilbaar gewaande markt-economie in ademnood en moet de verguisde overheid de meubelen redden.

Er woedt opnieuw oorlog in Europa. De gruwel en het lijden komen ongefilterd binnen. Miljoenen mensen zijn op de vlucht. Oorlogsopbod is helemaal terug, ondanks alle harde lessen uit het verleden.

De energiecrisis drukt ons keihard met de neus op de feiten. We betalen ons blauw aan gas en olie waaraan de aarde kapot gaat en houden zo ook nog eens hoogst twijfelachtige regimes overeind.

Samengevat: het is geen optie om bij de pakken te blijven zitten. Want dan worden rare tijden snel nare tijden. Op 26 mei, Rerum Novarum, is het de feestdag van onze beweging. Als we de balans opmaken, vallen in de voorbije twee jaar twee zaken op: het verschil tussen arm en rijk is (te) groot geworden en we hebben (te) weinig geleerd uit de pandemie.

Dus ja, de ongezien toegenomen winsten van veel bedrijven moeten ten goede komen van de brede groep werknemers. Iedereen moet kunnen rekenen op een sterke sociale zekerheid. Dus ja, hervormingen in zorg en welzijn moeten de focus leggen op werkbaar werk en toegankelijkheid. Geïnspireerd door kleinschaligheid en met ruimte voor warmte en authentieke verbinding met elkaar.

Dus ja, een gezonde samenleving waarin iedereen een kwaliteitsvol leven ervaart, moet het streefdoel zijn.

Dus ja, we moeten af van olie en gas. Maar iedereen moet zijn huis kunnen verwarmen en zich kunnen verplaatsen zonder daar een onnoemelijke prijs voor te betalen.

Alle goede voorstellen zullen we blijven steunen. Maar we zullen ook vragen om bij te sturen. In moeilijke tijden kan een samenleving het hoofd bieden aan de grootste uitdagingen als ze rechtvaardigheid vooropstelt en daadkracht toont. Rechtvaardigheid hebben we nodig om ieders aandeel eerlijk te organiseren. Daadkracht om niemand achter te laten in de kou, niet in de grote systemen, maar ook niet in de kleine lettertjes. ■

Wordt de flamboyante mediafiguur Martien Meiland binnenkort meer belast?

Nederland, het land van tulpen, kaas en eerlijke belastingen voor de rijken?

Nederland richt zijn belastingpijlen op de grote vermogens. Binnenkort wordt wellicht de stijgende waarde van onder meer vastgoed of aandelen belast, zelfs zonder dat die verkocht zijn. Ook de werkelijke huurinkomsten zouden meetellen. Een inspiratie voor de Belgische belastingen? 'Belgische experts zeggen al lang dat we hetzelfde pad op moeten.'

– Tekst **Nils De Neubourg**

Vanaf 2025 betalen rijke Nederlanders belastingen op de groeiende waarde van aandelen of op de prijsstijging van de woningen die ze bezitten. Althans, dat is het plan van de Nederlandse regering. 'Zo'n vermogensaanwasbelasting betalen ze ook zonder dat die aandelen of woningen verkocht worden', legt Kevin Spiritus de nieuwe belastingplannen uit. De Belgische econoom werkt aan de Rotterdamse Erasmus School of Economics. Hij ziet in die aanpak de aanzet om tot eerlijkere belastingen te komen. 'Alle onderzoeken en experts zeggen dat dat soort belastingen de weg vooruit is.' Bijkomend voordeel: door geld bij kapitaalwinsten te halen kunnen de belastingen op de lonen omlaag. Werknemers zouden zo meer overhouden.

'Voorlopig zijn het nog slechts plannen', gaat Spiritus verder. Maar moet iemand uit de middenklasse met een beetje spaargeld zich dan ook al zorgen maken om die plannen? 'Dat is niet nodig', sust de econoom. 'Als politici de concrete regels uittekenen, kunnen ze perfect kleine spaarders ontzien en vooral inzetten op de grote vermogens. De middenklasse zou met zo'n regeling er ook op vooruit kunnen gaan.'

Ook huurinkomsten

Naast die meerwaarde, plant Nederland binnenkort ook de werkelijke huurinkomsten te belasten. Ook dat is economisch gezien vanzelfsprekend, duidt Spiritus. 'Het is eerlijker én efficiënter.' Maar dat was in het verleden politiek bijna

onbespreekbaar. 'Daarin is Nederland niet anders dan België', merkt de econoom nog op. Alleen is de discussie in Nederland ondertussen in gang gezet, terwijl het in België wachten blijft op de lang aangekondigde belastinghervorming van minister Van Peteghem (CD&V).

Spiritus: 'Nochtans zeggen Belgische experts al lang dat we een soortgelijk pad op moeten. Zo vindt onder meer de Hoge Raad voor Financiën dat in ons land de echte huurinkomsten belast moeten worden, net zoals de werkelijke winsten uit en meerwaarde van kapitaal.' Op onze vraag of de Nederlandse recepten op tafel liggen, wil de minister niet ingaan. Wel wil hij nog voor de zomer zijn plannen uit de doeken doen.

Sluit ook de achterpoortjes

Nederland gidsland, geldt dat dan ook voor een belastinghervorming? Daarover is Spiritus voorzichtiger of zelfs sceptischer. 'Het deel voor sparen en beleggen op de belastingbrief wordt nu herbekeken in Nederland. Maar over het deel voor grootaandeelhouders van vennootschap-

**24% Belgisch vermogen
in handen van 1%**

Laat de rijken betalen

Maar liefst 24 procent van al het Belgisch vermogen is in handen van de rijkste één procent. Dat besluit Arthur Apostel van de KU Leuven en HIVA met een nieuwe berekening. Het geld halen waar het zit is dan niet zo'n gek idee. 'Met een eenmalige vermogensbelasting zou je theoretisch de factuur van de coronacrisis kunnen betalen', zegt de onderzoeker. 'Naargelang het voorstel kan dat de staatskas tussen 5,9 en 43,1 miljard euro opleveren. Dat is in het beste scenario voldoende om de volledige factuur van de coronacrisis te betalen.'

Maar ook wanneer de coronafactuur betaald is, moeten de grote vissen hun steentje blijven bijdragen. Dat verklaarden de regeringspartijen – op de liberalen na – in de aanloop naar 1 mei. Eenzelfde geluid klinkt ook in de nieuw samengestelde expertengroep. Dat zijn acht economen die premier De Croo onder de arm nam om ons land doorheen de hoge inflatie en de economische gevolgen van de Oekraïneoorlog te loodsen. Als lid van die groep pleitte Paul De Grauwe in het tv-programma *De Afspraak* ook voor een vermogensbelasting. 'De vermogens zijn bijzonder ongelijk en die ongelijkheid blijft voortdurend stijgen. We kunnen het ons niet permitteren om dat te laten toenemen, niet alleen op economisch, maar ook op politiek vlak.'

'Ik stel voor de we van de vermogens onder een miljoen euro afblijven. Alles boven het miljoen een procent belasten en zo gaat dat naar omhoog. Boven tien miljoen twee procent, boven honderd miljoen drie. Zo kan je doorgaan. We weten dat de vermogens sneller stijgen dan het bruto binnenlands product. Dat moet je stoppen, omdat de verhouding tussen vermogen en rijkdom zo vertekend wordt met de rest van de maatschappij zodat er te grote ongelijkheid is. We mogen niet terug naar het ancien régime gaan.' ■

pen hoor ik weinig. Logisch, want dat deel is voor veel Nederlanders irrelevant. Maar omdat het een fiscaal achterpoortje voor heel rijke Nederlanders is, gaan er wel enkele honderden miljarden euro's in rond.'

Spiritus vreest dus dat de verschuiving van lasten op arbeid naar kapitaal mogelijk een maat voor niets is als achterpoortjes blijven bestaan. 'De heel rijken kunnen fiscale constructies opzetten om zo buiten schot te blijven.' Voor België ziet hij eenzelfde risico bij de belastinghervorming. 'Er zijn geen goede redenen om in grote uitzonderingscategorieën te blijven voorzien in de belastingen. Het maakt alleen maar dat belastingontwijkers tussen de mazen van het net kunnen glijpen.' ■

Op 5 mei manifesteerde de beroepsvereniging voor logopedisten in Brussel. Zij eisen een verhoging van het ereloon tot 33,40 euro per therapiesessie van 30 minuten. Tegelijk roept de beroepsvereniging de logopedisten op om hun tarieven te verhogen, zonder dat daarvoor een overeenkomst is tussen hen en de ziekenfondsen. 'CM betreurt dat de patiënt hiervan de dupe dreigt te worden.'

– Tekst Dominic Zehnder

'Patiënt dreigt de dupe te worden'

Wie vandaag naar een geconventioneerde logopedist gaat, betaalt officieel 28,33 euro per sessie van minimaal een halfuur. Van dat ereloon betaal je als patiënt 5,50 euro remgeld. 'Dat is het geval bij 99 procent van de logopedisten', legt CM-voorzitter Luc Van Gorp uit. 'De beroepsverenigingen roepen hun leden nu op om het tarief te verhogen naar 33,40 euro voor een sessie van minimaal een halfuur, zonder dat de terugbetaling mee stijgt. Dat betekent dat de patiënt per sessie ruim 5 euro meer uit eigen zak zal betalen. Voor veel gezinnen is dat een zware dobber en leidt het mogelijk tot uitstel van gezondheidszorg, wat de ongelijkheid in de gezondheidszorg alleen nog maar zal doen toenemen.'

Over die tariefverhoging is momenteel geen akkoord in de overeenkomstencommissie logopedis-

ten-ziekenfondsen wegens gebrek aan budget. Het kabinet van minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke (Vooruit) voorziet voorlopig niet in extra middelen. 'CM erkent dat een ereloon van 33,40 euro een billijke vergoeding is voor het werk dat de logopedisten leveren, maar we beseffen dat er vandaag geen extra budget beschikbaar is om de verhoging door te voeren zonder dat de patiënt daar iets van zou voelen.'

'CM betreurt dan ook dat de beroepsverenigingen hun leden oproepen om toch meer aan te rekenen en zo de factuur door te schuiven naar de patiënt. Daarom roepen wij de beroepsverenigingen op om toch nog tot een onderhandelde oplossing te komen. Wij zullen ons ook de komende weken blijven inzetten om een akkoord te bereiken dat de patiënt niet raakt', aldus Van Gorp. ■

PERSVRIJHEID ELF PLAATSEN ACHTERUIT

Bedreigingen, seksisme en racisme voor journalisten

Op de ranglijst van de persvrijheid is ons land elf plaatsen gedaald. Op de lijst, die jaarlijks gepubliceerd wordt door Reporters Zonder Grenzen (RSF), staat ons land nu op de 23ste plaats. Volgens RSF ontvangen journalisten in België regelmatig online bedreigingen, zoals racistische en seksistische opmerkingen. Qua vertrouwen scoort de Belgische pers dan weer wel goed. Noorwegen scoort het best, Denemarken en Zweden vervolledigen de top drie van de lijst.

WERK MAN-VROUWVERSCHILLEN

Een kwart werkt deeltijds

Vorig jaar was bijna een kwart van de werkende personen tussen 20 en 64 jaar deeltijds tewerkgesteld. Dat blijkt uit cijfers van Statistiek Vlaanderen. Opvallend is dat het aandeel deeltijds werkenden bij vrouwen (40,2 procent) veel hoger ligt dan bij de mannen (10 procent). Het verschil verminderde wel van 35,3 procentpunt in 2005 tot 30,1 procentpunt in 2021.

OPLOSSING VOOR PERSONEELSTEKORTEN?

Werkkrachten van buiten EU

Om een antwoord te bieden op de arbeidskrapte, wil de Europese Commissie arbeidsmigratie uit Egypte, Marokko en Tunesië makkelijker maken. Vooral in de zorgsector, transport, toerisme, bouw en ICT is de nood aan werkrachten groot. De Commissie kijkt naar werkrachten uit Egypte, Marokko en Tunesië, maar ook met Senegal, Pakistan en Bangladesh, India zouden overeenkomsten worden gesloten.

Arbeidsmigratie is een van de oplossingen, zegt migratie-expert Stefaan Peirsman van het ACV. Het is ook niets nieuws. 'Sinds enkele jaren is er een dynamische knelpuntenlijst van een dertigtal beroepen. Wie kan aantonen dat hij of zij ervaring heeft, kan van overal ter wereld naar Vlaanderen komen. Voor hogergeschoolden is er nog meer mogelijk, afhankelijk van een salarisdrempel. Daarnaast zijn er diverse projecten om arbeidskrachten uit Tunesië, Marokko en Senegal, Togo, India naar ons land te halen.'

Vandaag komen er al 12 000 mensen per jaar van buiten Europa naar ons land om hier te werken. 'Waar veel minder op ingezet wordt, is het creëren van een draagvlak, en flankerende maatregelen', vindt Peirsman.

Het systeem moet ook beter worden uitgewerkt, vindt Peirsman. 'Nieuwkomers van buiten de Europese Unie moeten een inburgeringscursus volgen, maar voor arbeidsmigranten geldt dat niet. Zij kunnen of moeten direct aan de slag, zonder een basis-kennis aan arbeidsrecht. Ze weten niets van hun rechten op vakantie, minimumloon of arbeidstijden.'

Er zijn nog andere hindernissen. 'We zijn nu vooral op zoek naar bakkers, kraanmachinisten, vrachtwagenchauffeurs en dergelijke. Dat zijn banen met lagere lonen. Die mensen zullen het moeilijk hebben om huisvesting te vinden.' ■

VISIE

VOLG ONS

NOG MEER VISIE-NIEUWS?

Ga snel naar www.visie.net,

of volg ons op

f Visiekrant

@ Visie_mag

t Visie_mag

DUURZAAM TEXTIEL

Kledij moet langer meegaan van Europa

Om bedrijven meer richting duurzame mode en textiel te duwen, lanceerde de Europese Commissie een Europese Textielstrategie. Met de nieuwe maatregelen wil de EU een einde maken aan de zogenaamde 'fast fashion', kleding die goedkoop en met slechte kwaliteit massaal wordt geproduceerd en die – door de lage prijs – vaak te snel wordt weggegooid.

Er komen richtlijnen voor de hele keten, van productie tot aankoop. Kleding moet langer meegaan, er moet meer worden gerecycleerd, en

reparatie moet een belangrijkere rol krijgen. Zo moet textiel bijvoorbeeld voor een bepaald deel bestaan uit gerecycleerd materiaal. Ook het gebruik van duurzaamheidslabel zal strenger gereguleerd worden.

Na voedsel, huisvesting en transport heeft kledij de grootste impact op het klimaat. Voor de textielconsumptie van de gemiddelde Europeaan is momenteel negen kubieke meter water, vierhonderd vierkante meter land en 391 kilo grondstoffen nodig. De gemiddelde Europeaan gooit elk jaar elf kilo aan textiel weg. ■

© ID/Sien Verstraeten

Wat houdt ons tegen om geweld in de opvoeding wettelijk te verbieden? Het idee dat een verbod betuttelend is, indringt in de privésfeer, dat iedereen weleens de controle verliest en dat het te ver gaat om mensen daarvoor te straffen? Valse argumenten. Sinds 1979 toont Zweden dat een goed onderbouwd wettelijk verbod het geweld en de aanvaarding van geweld in de samenleving sterk vermindert.

– KINDERRECHTENCOMMISSARIS
CAROLINE VRIJENS op VRTNWS.

© ID/James Arthur

CHARTER VOOR STEDEN EN ZIEKENHUIZEN

Betere ondersteuning ouders van sterrenkinderen

Het project Sterrenkinderen van vzw Kinderwens zet zich in om ouders die hun kind tijdens de zwangerschap verloren, beter te ondersteunen. Ongeveer vijftien procent van alle prille zwangerschappen eindigt in een zwangerschapsverlies. Uit onderzoek blijkt dat een op de zes vrouwen die te maken krijgen met een pril zwangerschapsverlies na negen maanden nog steeds kampen met posttraumatische stress.

Vzw Kinderwens heeft een charter opgesteld waarbij steden, gemeenten en

ziekenhuizen zich kunnen aansluiten bij het zorgnetwerk. 'Wij willen hiermee ook de versnipperde zorg in Vlaanderen aanpakken', zegt initiatiefneemster Shanti Van Genechten. 'Concreet verbinden steden en gemeenten zich ertoe een vertrouwenspersoon op te leiden. De ziekenhuizen engageren zich om ouders ook beter en warmer op te vangen en te informeren. Daarvoor werd ook in samenwerking met CM een brochure en informatieplatform ontwikkeld waar ouders die er nood aan hebben terecht kunnen.' ■

MILIEUVRIENDELIJKE BOODSCHAPPEN

Hoe duurzaam zijn onze supermarkten?

Zijn onze supermarkten milieuvriendelijk? Dat zal de Stichting Questionmark de volgende maanden onderzoeken. Het nieuw vergelijkend onderzoek, met de steun van Rikolto en Test Aankoop, in samenwerking met BOS+, IEW, FoodWIN en Bond Beter Leefmilieu, onderzoekt hoe makkelijk supermarkten het ons maken om duurzaam boodschappen te doen. Daarbij wordt nagegaan in hoeverre ze inspanningen leveren om de verkoop van dierlijke eiwitten te verminderen,

© ID/Ine Smeynaker

te kiezen voor producten uit duurzame landbouw, en ontbossing en voedselverspilling tegen te gaan. De filialen van Delhaize, Carrefour, Colruyt, Aldi en Lidl worden de volgende maanden onderzocht. In november worden de resultaten verwacht. Volgens de recentste rapporten zijn voedselsystemen verantwoordelijk voor 42 procent van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen. Bij de huishoudens is voeding goed voor 28 procent van de ecologische voetafdruk. Dat is meer dan de impact van hun energieverbruik. ■

HET CIJFER

65 000

Zoveel pick-uptrucks rijden er momenteel rond in ons land. Dat is 63 procent meer dan tien jaar geleden. De populariteit van de grote – maar ook vervuilende – voertuigen is volgens het onderzoeksinstituut HIVA van de KU Leuven te wijten aan de fiscale voorkeursbehandeling die dergelijke pick-ups krijgen. Ze kunnen immers ingeschreven worden als 'lichte vrachtwagen', zonder eenmalige registratiebelasting en een veel lagere jaarlijkse verkeersbelasting, ten koste van de verkeersveiligheid en luchtkwaliteit.

MANTELZORGERS VIV GEMOETS EN CHRIS DE STOOP WILLEN EXCUSES
VOOR HET OUDERENBELEID TIJDENS EN NA CORONA

A photograph of a man and a woman standing in front of a large stack of logs. The man is on the left, wearing a grey and white checkered jacket over a dark blue shirt. The woman is on the right, wearing a dark blue quilted jacket over a grey top. They both have serious expressions. The background consists of a large stack of cut logs, with some bare trees and a cloudy sky visible in the distance.

**'15 000 bewoners van
woonzorgcentra stierven
tijdens de coronacrisis,
dat wordt onder
de mat geveegd'**

‘Door onze cultuur van succes, genot en plezier verdringen we wat zwak, ziek of oud is.’ Auteur Chris De Stoop en Samana-vrijwilliger Viv Gemoets, met samen meer dan drie decennia mantelzorgervaring op de teller, maken de stand op van de ouderenzorg.

– Tekst **Simon Bellens** – Foto’s **Sophie Nuytten**

Tijdens de lockdown droeg mijn moeder die dementerend was plots een gele sjaal’, vertelt Viv Gemoets. ‘Waar haalt ze die vandaan?’ vroeg ik me af, en toen zag ik de gele schorten van het personeel op de gang hangen, beschermkledij om kamers van besmette bewoners te betreden. Daarvan had ze een sjaal gemaakt. Nu is ze besmet, dacht ik, maar toch bleef ze negatief testen. Zelfs op het ergst van de crisis maak je zulke surreële en komische dingen mee.’

‘Alles bij elkaar zijn in woonzorgcentra dertien- tot vijftienduizend mensen gestorven.’ zegt Chris De Stoop. ‘Vaak in ellendige omstandigheden en volstrekte eenzaamheid. Dat wordt nu al onder de mat geveegd.’

Gemoets: ‘Er is nood aan erkenning voor die periode. En aan een sorry. Het beleid moet inzien dat het gefaald heeft en daaruit lessen trekken. Corona heeft pijnpunten blootgelegd die er al langer waren. Het schort aan voldoende personeel en ondersteuning voor de ouderen- en dementerendenzorg. De mantelzorger wordt bejubeld, maar in de praktijk betekent het statuut weinig.’

De Stoop: ‘Excuses moeten een deel zijn van een herdenkingsmoment, voor alles wat we ouderen hebben aangedaan tijdens corona. In Engeland was er rond kerst een herdenkingsconcert in Westminster Abbey. Hoewel een parlementaire commissie na de eerste golf aanbevelingen deed om woonzorgcentra beter te wapenen, was de tweede golf in België minstens even erg. In andere landen was dat niet zo. Dat was op z’n minst een parlementaire onderzoekscommissie waard.’

Veteranen

De eindbalans van de coronacrisis in woonzorgcentra oogt dan ook erg zwart. Omdat alle prioriteit naar het vrijwaren van de zieken-

huisbeddenscapaciteit ging, werden de kwetsbaarste rusthuisbewoners vaak niet meer naar het ziekenhuis gebracht.

‘Dat was geen richtlijn van het beleid’, verduidelijkt De Stoop. ‘Maar net het gebrek aan beleid veroorzaakte dat. In de praktijk wilden ambulanciers rusthuisbewoners soms niet meenemen, ziekenhuizen stuurden ze soms terug. In sommige afdelingen van woonzorgcentra liep de sterftegraad op tot wel vijftig procent. Kun je je voorstellen hoe traumatisch het is als de helft van je bewoners in enkele weken tijd wordt weggemaaid? Iedereen blijft achter met schuldgevoelens. Mantelzorgers denken dat ze niet genoeg gedaan hebben, zorgverleners konden niet de kwaliteitszorg verlenen die ze wilden. Ouderen voelen zich schuldig omdat de samenleving voor hen op slot moest.’

De mantelzorger wordt bejubeld, maar in de praktijk betekent het statuut weinig

– VIV GEMOETS

Gemoets: ‘Goede mensen zijn daardoor uitgevallen, juist de mensen met een echte roeping zijn degenen die eraan onderdoor gaan.’

De Stoop: ‘Men heeft zorgverleners psychologische steun aangeboden, maar weinig medewerkers hebben daar een beroep op gedaan. Dat is zoals veteranen na een oorlog, die kunnen alleen bij elkaar terecht. Ze hebben het gevoel dat niemand van buitenaf kan vatten wat zij hebben meegemaakt.’

Ik merk veel frustratie over de onverschilligheid voor ouderen in het beleid en breder in de samenleving. Waaraan ligt die volgens jullie?

Gemoets: ‘Als ouderen zijn we misschien niet meer zo productief. De maatschappij waar-

>>

BIO

Viv Gemoets is vrijwilliger bij Samana. Na het overlijden van haar vader zorgde ze bijna vijftwintig jaar voor haar moeder. Eerst thuis, daarna in een woonzorgcentrum. Tot haar moeder begin 2022 overleed.

Ook journalist Chris De Stoop was zo’n tien jaar mantelzorger voor zijn moeder. Hij verweefde zijn ervaringen met de crisis in de woonzorgcentra tijdens de eerste coronamaanden in het boek *Hemelrijk*.

>> deert die ervaring en levenswijsheid misschien niet meer en heeft het gevoel dat ouderen alleen een last zijn.'

De Stoop: 'Het heeft alles te maken met onze cultuur van succes, genot en plezier. Daarom verdringen we wat zwak, ziek of oud is. We hebben ouderen volkomen gemarginaliseerd. Vroeger waren ze een belangrijk ankerpunt in de samenleving, nu zitten ze letterlijk in de marge. In grote blokken, uniforme kamers, ontdaan van identiteit of eigenheid. Als er één groep gere-integreerd moet worden, dan zijn het ouderen.'

Tegelijk maakt de vergrijzing het probleem van de ouderenzorg nog urgenter.

De Stoop: 'Je komt met een omgekeerde bevolkingspiramide te zitten. De generatie na de babyboom is klein in aantal, dus je hebt te weinig handen om de zorg voor veel ouderen op te nemen. Maar men heeft net op de zorg bespaard en het uitbesteed aan de privésector.'

Gemoets: 'Vroeger stonden woonzorgcentra in het centrum van een dorp. Die kleinschalige centra zijn *big business* geworden van multinationals. Soms ligt de hoofdzetel in Frankrijk, hoe moet die

van daaruit een rusthuis beheren? Is er wel voldoende toezicht of ze het geld dat we aan hen geven goed besteden?'

De Stoop: 'Door de vergrijzing kun je je niet voorstellen dat we zonder grote instellingen kunnen. Op korte termijn kun je niet alles omgooien naar kleinschaligere buurprojecten, maar God weet dat het nodig zal zijn. Puur omwille van de menselijkheid.'

Beschaving

Toch willen De Stoop en Gemoets al het moois dat ouderenzorg te bieden heeft, niet uit het oog verliezen. De 'bovenmenselijke inzet' van het zorgpersoneel tijdens de coronacrisis blijft hen bij. Bovendien, benadrukken ze, is het woonzorgcentrum voor veel ouderen een woonvorm die sociaal contact, veiligheid en alledaags geluk kan opleveren.

Ook hun mantelzorgervaringen koesteren ze. 'Nooit was de verbondenheid met mijn moeder groter dan via mantelzorg', vertelt De Stoop. 'Het geeft je de kans om van betekenis te zijn en het is net gezond om op een geleidelijke manier afscheid te kunnen nemen.'

Als we nadenken over waardig afscheid, is de moeilijkste vraag hoever we willen gaan om de levensduur koste wat het kost te blijven verlengen.

Gemoets: 'Al was het maar van een kop koffie en een lekkere koek, ondanks de dementie kon mijn moeder nog steeds genieten en dingen leuk vinden. Wie ben ik om te zeggen dat dat niet waardevol is?'

De Stoop: 'Hoe weinig er op het einde ook van het leven van mijn moeder overbleef, het bleef welkom en waardevol. Als je zoals tijdens de coronacrisis ouderen minder toegang geeft tot medische zorg, dan implicieer je dat dat je hen minder waard vindt. Dat gaat voor mij onder de ondergrens van de beschaving.' ■

Het kan anders

Buurtgerichte zorg, kleinschalig, vast team

Hoe kunnen we lessen trekken uit de coronacrisis? Marlijn Loozen van vereniging voor 55-plussers OKRA pleit voor meer buurtgerichte zorg met maximale betrokkenheid van bewoners en mantelzorgers. 'De grote residentiële campussen moeten omgezet worden in kleinschaligere, in woonwijken ingebedde woongelegenheden. Dat moet de richting zijn van alles wat we in de toekomst voor de ouderenzorg ondernemen: meer nabijheid, luisterbereidheid en menselijkheid. Ook zwaar zorgbehoevende ouderen zijn normale mensen die ervan dromen om zo normaal mogelijk te kunnen leven.'

'We willen naar wooneenheden van zes tot vijftien bewoners, met elk een toegewezen multidisciplinair team van vaste medewerkers zodat bewoners en personeel

elkaar leren kennen. De coronacrisis heeft ons geleerd dat het mogelijk is om met verschillende disciplines samen te werken, van eerstelijnszorg tot ziekenhuizen en woonzorgcentra. Op die samenwerking moeten we nog meer inzetten.'

'Natuurlijk vergt dat extra middelen. Maar het is van prioritaair belang dat die het welzijn van de bewoners en de werkomstandigheden van het personeel verbeteren. Het kan niet de bedoeling zijn dat subsidies voor de zorg wegvloeien naar de aandeelhouders van zorgmultinationals en vastgoedconstructies. Daarvoor is er meer transparantie nodig in de geldstromen.'

FEIT OF FABEL?

Het armoederisico voor jongeren stijgt

© ID/Joost De Bock

EERDER WAAR

Jongeren zijn steeds sterker vertegenwoordigd in de groep mensen met een leefloon en stijgen het meest van alle leeftijdsgroepen in het recht op verhoogde tegemoetkoming.

Op het eerste gezicht blijft het algemene armoederisico in België, voor alle leeftijdsgroepen, sinds het begin van de eeuwwisseling relatief stabiel. Na een enigszins opgaande lijn tussen 2010 en 2018 is er daarna zelfs een dalende trend. Cijfers van het Belgische statistiekbureau Statbel geven aan dat het risico op monetaire armoede voor 18- tot 24-jarigen daalde van 22,1 procent in 2017 tot 12,6 procent in 2021 — al maakt een hervorming van het onderzoek een vergelijking met de cijfers van voor 2019 erg troebel.

Die cijfers vertellen maar een deel van het verhaal. Kijken we bijvoorbeeld naar het aantal mensen met een leefloon, dan kennen jongeren onder de 25 een sterkere

toename dan andere leeftijdsgroepen. In 2021 waren er zo'n 50 000 jongeren met een leefloon, meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2007. Hoofd van de ACV-studiedienst Chris Serroyen wijt dat vooral aan de verzwakking van het recht op een inschakelingsuitkering voor jongeren die op de arbeidsmarkt komen. 'Daarenboven doen jongeren steeds vaker tijdelijk werk', zegt hij, 'bijvoorbeeld met dagcontracten.'

Ook het aantal jongeren met recht op een verhoogde tegemoetkoming voor ziektekosten nam toe. Terwijl het aandeel 65-plussers daarin daalde van 37,4 procent in 2002 tot 26,5 procent in 2020, evolueerde de groep van 0 tot 24 jaar in de tegenovergestelde richting. 20,7 procent van hen

had recht op een verhoogde tegemoetkoming in 2020, tegenover slechts 7,6 procent in 2002.

Volgens Tom De Spiegeleer, die zich voor de CM in de cijfers verdiept, is er een goede verklaring voor de afname van het aandeel ouderen met een verhoogde tegemoetkoming: 'Terwijl gezinnen van de vorige generatie vaker op één pensioen terugvielen, ontstaan er steeds meer gepensioneerde tweeverdieners.' Anderzijds kijkt hij op van het stijgende aandeel jongeren. 'Het Steunpunt Armoede wijst erop dat het toenemende aantal eenoudergezinnen tot een verhoogd armoederisico voor kinderen kan leiden, en ook in de groep jongvolwassenen zijn er steeds meer alleenstaanden.' ■

© ID/Bart Dewaele

Kris Van haecht, Adviserend arts CM

Vervangt het elektronische geneesmiddelenvoorschrift het papieren?

Een arts is verplicht om geneesmiddelen elektronisch voor te schrijven. Zo is de papieren versie verleden tijd. Enkel bij overmacht mag de arts nog een voorschrift op papier opmaken. Dat is bijvoorbeeld zo bij mensen zonder elektronische identiteitskaart, zoals sommige daklozen, vluchtelingen, EU-burgers die in België werken of personen die geen geldige identiteitskaart hebben.

De arts is ook verplicht om steeds te vragen of je een bewijs van het elektronisch voorschrift wil. Dat is een document waarop alle voorgeschreven geneesmiddelen staan. Maar het is geen geldig voorschrift, dat is al gelinkt aan je rijksregisternummer.

Je medicatie kun je afhalen met je identiteitskaart, het geprinte bewijs van het voorschrift of via een app als 'Mijn Geneesmiddelen' van het RIZIV.

Je kunt nog steeds medicatie van je familielid of vriend ophalen. Daarvoor neem je het bewijs van het voorschrift mee. Als je familielid of vriend dat bewijs niet heeft meegekregen bij de arts, kun je het raadplegen via www.mijngezondheid.be. Dat kun je dan afdrukken of een foto van nemen waarop de barcode goed zichtbaar is.

Een systeem om digitaal expliciet een volmacht te geven wordt tegen eind 2022 verwacht. ■

Kan onze industrie van het gas af?

Door de oorlog in Oekraïne is de afhankelijkheid van Russisch gas en olie plots een enorm probleem. Uit De Stemming, een bevraging bij 1 884 Vlamingen van de Universiteit Antwerpen en de VUB, blijkt dat er brede steun is om Russisch gas of olie te boycotten. Klimaatwetenschappers dringen ook al een hele tijd aan op het verminderen van onze CO₂-uitstoot. En dus op de afbouw van energiebronnen zoals gas en olie. Vorige zomer nog zagen we dicht bij huis, in de Vesdervallei, de gevolgen van de klimaatopwarming. Is onze industrie klaar om deze stappen te zetten?

→ Tekst **An-Sofie Bessemans** → Foto **James Arthur**

Tot vijf jaar geleden sprak je pas over energiegebruik en klimaat als er voor de rest geen problemen op het werk waren', zegt Kathleen Van Walle, milieu-experte bij ACV-CSC Meta. 'Tegenwoordig is klimaatbeleid ook industrieel beleid geworden. De vraag is: zal onze werkplek overleven of niet? Hoe houden we goede tewerkstelling in eigen land? Welke plannen heeft het bedrijf om de normen te halen? Welke profielen zijn daarvoor nodig met welke competenties?'

'De vraag naar groene producten stijgt, dus de auto-industrie schakelt een versnelling hoger. Bij de assemblage van elektrische wagens komen complexe taken kijken. De man aan de band die bouten draait wordt een operator die robots aanstuurt. Toeleveranciers zoeken ook andere manieren om zich te positioneren als blijkt dat bijvoorbeeld de benzinetanks die ze maken misschien niet langer nodig zijn. Dat vraagt om opleiding van werknemers of bijkomende aanwervingen.'

'We moeten zoveel mogelijk mensen aan boord houden', zegt Van Walle. 'Maar het moet waardig werk blijven. Er zijn ook grenzen aan opleiding. Daar staan de sociale partners en de overheid voor een maatschappelijke discussie en uitdaging.'

De twee rekenen op ondersteuning van de overheid. Ook Jeroen Fonteyn, projectcoördinator industrie en circulaire economie bij de Bond Beter Leefmilieu, verwacht dat: 'Vakbonden en milieu-organisaties werken momenteel nauw samen rond de industriële transitie en wisselen kennis uit over hoe de industrie los kan komen van het gas en de olie. Tegelijk is ook de Vlaamse overheid bezig aan een beleidskader voor de industrie van de toekomst. We willen een plek aan de tafel. We vrezen namelijk dat de overheid zich momenteel te veel laat leiden door wat de industrie voorstelt. Beter zou het zijn dat de overheid in dialoog gaat met bedrijven en middenveld, en vervolgens doordachte keuzes maakt. Welke infrastructuur gaat ze bouwen? Welke klimaatambities legt ze

op aan de bedrijven? Dat zijn cruciale beslissingen voor de jobs van de toekomst. Zonder toekomstvisie op klimaatneutraliteit missen we de boot.'

Is het mogelijk om komaf te maken met de fossiele brandstoffen? Volgens Karel Pype, stafmedewerker bij kennisorganisatie Reset Vlaanderen, wel: 'In theorie zou het mogelijk moeten zijn tegen 2050. Daar hebben we een sterk sturende overheid voor nodig die een industriële langetermijnstrategie ontwikkelt met het oog op massale investeringen, publiek en privaat, in technologische innovatie, concrete duurzame productiecapaciteit en circulaire bedrijfsvoering. Aan de andere kant denk ik dat we ook minder moeten gaan produceren. We kunnen niet aan dit tempo blijven groeien, en tegelijk klimaatneutraliteit nastreven.'

'De Europese plannen voor de transitie liggen klaar. Tegen 2023 wordt er van ons land ook een nationaal energie- en klimaatplan verwacht dat de aanpak toont. De komende tien jaar zijn cruciaal. Toegegeven, tot voor kort was er amper beleid en visie rond de industriële transitie in Vlaanderen. De laatste tijd worden wel de eerste stenen gelegd, zoals met de recente aanpassing van het innovatie- en wetenschapsdecreet door Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw Hilde Crevits (CD&V).'

58%

van de Belgen denkt dat maatregelen om de klimaatverandering tegen te gaan meer nieuwe jobs zullen creëren dan bestaande jobs doen verdwijnen

52%

verwacht dat klimaatmaatregelen hun levenskwaliteit zullen verhogen

31%

van de Belgen denkt aan een toekomst in een andere streek of land door de gevolgen van de klimaatverandering – bij 20 tot 29-jarigen is dit 55%

VOOR HANS SCHEPENS IS KOOLSTOFARM
WERKEN VAN VITAAL BELANG:

‘Als we onze CO₂-uitstoot niet verminderen, kan ArcelorMittal niet blijven produceren in Gent’

‘Ons hele productieproces verandert door de verstrengde Europese normen. Terecht. Maar dat kost enorm veel, zowel aan onderzoek als door de bouw van de nieuwe, koolstofvrije fabriek. Tegen 2030 willen we koolstofarm werken, tegen 2050 koolstofvrij. Een enorm team van ingenieurs en onderzoekers is dit project aan het uitdenken.’

‘Momenteel werken wij met twee hoogovens, waarbij er in een al heel wat investeringen zijn gedaan om die zuiniger en efficiënter te maken. Vanaf 2030 werken we met een totaal nieuwe staalbereiding met een innovatieve installatie zonder hoogovens.’

‘Voor de huidige productie doen we er alles aan om de energiezuinigheid te verhogen. We wekken zelf de energie op met windmolens en zonnepanelen, we hebben het grootste zonnepanelendak van België. We willen graag warmte die anders verloren gaat via warmtenetten aan de buurt ter beschikking stellen. Daarnaast proberen we zoveel mogelijk te hergebruiken. Zo wordt houtafval verkoold en weer als brandstof gebruikt. We proberen ook plastic te recupereren en een deel van de rookgassen van de oven kunnen we binnenkort in bio-ethanol omzetten. Ook de opvang van de koolstofuitstoot om die te kunnen hergebruiken wordt onderzocht.’

‘Het beleid dwingt bedrijven om oplossingen te zoeken. Er werd lang gezegd dat het onmogelijk was om hoogovens te bannen. Ik was zelf ook kritisch. Staal wordt al zólang op deze manier geproduceerd. Maar het kan ook anders, zo blijkt. Dat vergt onderzoek en samenwerking.’

‘Klanten zijn bereid om iets dieper in de buidel te tasten voor groen staal. Maar het is ook belangrijk om naar import te kijken. Europa moet niet alleen regels opleggen en investeringen aanmoedigen, maar moet wie de regels volgt ook beschermen en rendabel houden. Zo borgen we tewerkstelling in de regio en krijgen mensen loon naar werken.’

‘De Universiteit Gent speelt een grote rol in het onderzoek, net als die Rijsel en andere. De kennis wordt met andere bedrijven gedeeld om de productie klimaatneutraal te maken. Zonder de samenwerking tussen in de industrie, onderzoeksinstituten en de overheden zouden we niet staan waar we vandaag staan.’

Burgerpanel.

ELKE MAAND LATEN DRIE LEZERS HUN LICHT SCHIJNEN OVER EEN NETELIGE KWESTIE

– TEKST: AN-SOFIE BESSEMANS EN DOMINIC ZEHNDER

3 LEZERS

© Guy Puttemans

Andrés (83)

Andrés woont in Kessel-Lo en is grootvader.

© Kurt Liefsoos

Jessica (24)

Jessica werkt als verkoopster en heeft Italiaanse roots.

© Guy Puttemans

Karen (36)

Karen is sociologe en woont in Brussel.

DE STELLING

'We zijn beter af zonder cash'

Andrés: 'Cash moet universeel recht blijven'

'Mijn portemonnee, letterlijk mijn muntdrager, kan ik niet missen. Zonder hem durf ik de deur niet uit. Maar munten of geldbriefjes zitten er amper in: enkele briefjes van 10 of 20 euro voor noodgevallen. Soms heb ik ze in een maand niet nodig. Ik betaal online, met mijn bankkaart of mobiele app. Dat blijkt ook de algemene trend te worden. Cash gaat uit de mode.'

'Maar cash afschaffen is nog iets anders. Heel wat mensen, vooral de meest kwetsbaren, kunnen niet zonder. Daarbij is cash transparanter, het gaat direct van hand tot hand en anderen moeten niet weten waar ik het voor gebruik. Als ik mijn pincode vergeten ben of het betaalsysteem crasht, dan komen die briefjes en munten nog altijd goed van pas. Contant betalen moet dus een universeel recht blijven.'

Jessica: 'Zelden cash op zak'

'Ik vind niet dat cash geld moet worden afgeschaft, alhoewel ik het langs één kant zou kunnen begrijpen. We betalen steeds minder met contant geld en steeds vaker met de kaart of via verschillende bankapps. De coronacrisis heeft dat in een stroomversnelling doen terechtkomen. Ikzelf gebruik vooral mijn bankkaart en heb zelden cash op zak.'

'Toch is het belangrijk dat we nog steeds aan contant geld kunnen geraken. Het kan bijvoorbeeld zijn dat je ergens komt waar je niet met de kaart kunt betalen of waar het systeem niet werkt. Er zijn bovendien ook heel wat mensen die geen of minder makkelijk toegang hebben tot digitale betaalmiddelen, of gewoon niet goed weten hoe ermee om te gaan.'

Karen: 'Desastreuze gevolgen voor kwetsbare groepen'

'Schaffen we cash geld af, dan heeft dat desastreuze gevolgen voor kwetsbare groepen in de samenleving. Ik ben geen voorstander. We zagen het al tijdens corona. De metro in Brussel, ziekenhuizen en heel wat winkels schaften toen tijdelijk betalingen met cash af. Pas aangekomen mensen op de vlucht, daklozen en de meeste mensen zonder papieren hebben echter vaak geen bankkaart. Hun buitenlandse kaart is zoek, gestolen of verlopen en een nieuwe bankkaart wordt hen hier geweigerd. Een moeder vertelde me hoe ze voor betalingen met kaart telkens een beroep moet doen op kennissen. Het loopt vaker fout dan goed. Ze vragen haar het dubbele van de te betalen som te betalen of de rekening blijkt leeggehaald nog voor ze de betaling kan uitvoeren.'

samen sterk in het leven

Er zijn dagen waarop je je super voelt. En dagen waarop het minder gaat. Dagen waarop je wordt verzorgd, dagen waarop je zelf voor iemand zorgt. Op al die dagen is Goed er voor jou. Met een totaalaanbod gezondheids- en zorgoplossingen op maat in meer dan 200 Goed thuiszorgwinkels, hoorcentra en apotheken verspreid over heel Vlaanderen. Kies voor een positief verschil in jouw leven, kies voor Goed.

vergroot je mobiele vrijheid

Met een mobiliteitshulpmiddel van Goed geraak je verder dan je denkt. Laat je inspireren door onze mobiliteitsverstrekkers en vindt de rollator, scooter, rolstoel of aangepaste fiets die bij jou past.

- mogelijkheid om mobiliteitshulpmiddelen uit te testen
- opvolging van eventuele financiële tegemoetkomingen
- onderhoud en naservice

'De mee door Goed ontworpen V500 Light-rolstoel komt tegemoet aan wat de begeleider wil van een goede rolstoel: een behandelbaar lichtgewicht tijdens het duwen en gemakkelijk om de rolstoel in en uit de auto te krijgen.'

d Meer info of een demo? Maak jouw afspraak bij onze mobiliteitsverstrekkers via 03 205 69 24 of via www.goed.be/mobiliteit.

agenda

scootertestdagen

1 t.e.m. 31 mei

rolstoelondersteuning

1 t.e.m. 30 juni

gratis spraak-in-ruistest

1 t.e.m. 30 juni

meer info op www.goed.be/evenementen

samen met

laat incontinentie je leven niet beïnvloeden

Natuurlijk is ongewild urineverlies vervelend. Maar niet zo vervelend dat je er je dagroutine moet door veranderen, je hobby's voor moet opgeven of je moet afzonderen van andere mensen.

- gratis staaltjes incontinentiemateriaal
- discreet advies op maat met aandacht voor jouw verhaal
- vlotte thuislevering via de webshop en onze maandservice

'Schaam je niet als je incontinentie hebt. Er bestaan genoeg hulpmiddelen waarmee je gewoon kan doen wat je daarvoor ook al deed. Praat erover met een specialist continenzorg en we helpen je comfortabel door je dag en nacht.'

Stapelkorting TENA Pants en ProSkin Pants

Deze promoties gelden tot 30 juni 2022 bij je netto-aankoop TENA Pants en ProSkin Pants. Cumuleerbaar met je CM-korting. Vraag naar de actievoorwaarden.

d Lees meer op www.goed.be/incontinentie of maak een afspraak via 03 205 69 29.

goed horen begint bij Goed

Wacht niet te lang om een Goed-audioloog te contacteren voor een gratis hoortest als je minder goed hoort. Hoe sneller je weet hoe het met je gehoor is gesteld, hoe beter. Zo weet je meteen of je al een hoorapparaat nodig hebt en welk type perfect bij jou past.

- merkenonafhankelijk advies en groot gamma hoorapparaten
- begeleiding bij tinnitus
- opvolging en bijsturing tijdens proefperiode hoorapparaten
- uitgebreid assortiment beschermende oordoppen: prefab en op maat

'Naast een gratis hoortest kan je bij ons in juni ook een gratis spraak-in-ruis-test laten doen. Dit is zeker een aanrader als je het tijdens een vergadering, feestje of met vrienden en familie om je heen moeilijk hebt om mensen te verstaan terwijl iedereen door elkaar praat. Om dit spraakverstaan te verbeteren bestaan er heel wat handige hulpmiddelen waar we je graag laten mee kennismaken.'

d Van 1 t.e.m. 30 juni kan je bij Goed hoorcentrum terecht voor een gratis spraak-in-ruistest. Neem geen risico met je gehoor en maak je afspraak via www.goed.be/verstaan-in-rumoor of 03 205 69 20.

goed
thuiszorgwinkel
hoorcentrum
apotheek

www.goed.be

Wat ruist er door het gras?

Diverse organisaties roepen iedereen op om deze maand de grasmachine in de garage of het tuinhok te laten staan. Met de actie 'Maai mei niet' vragen ze aandacht voor de biodiversiteit in de tuin. Insecten verrichten er bijvoorbeeld nuttig werk. Veldbloemen geven de tuin extra kleur. In de strijd tegen de droogte is enkele maaibeurten overslaan ook een goede zaak, want langer gras vertraagt de verdamping van het water in de bodem.

Els uit Torhout is al langer overtuigd van het gemak en de voordelen van een weelderig gazon. Zij laat het hele jaar door een deel van haar gazon ongemoeid. Zo kunnen de kinderen op een stuk spelen waar het gras hoger staat, al zijn er ook paden gebaad naar de schommel of de trampoline. Daardoor ziet het geheel er natuurlijk én verzorgd uit.

~ www.maimeiniet.be

~ Foto **Wouter Van Vooren**

Veel bordjes in de lucht

In maar weinig jobs kun je klanten zoveel instant plezier geven als in de restaurantsector. Je voldoet direct aan hun eerste behoefte: de honger. De vonk van kelner Fred* is overgeslagen toen hij nog een verlegen jobstudent was.

'Mijn passie voor de horeca en omgang met anderen heeft me doen openbloeien. Ik leerde op de werkvloer, maar ook van opleidingen. Verschillende types klanten weten onderscheiden, weten wat gastvrijheid betekent maar ook de teamspirit die je tijdens een vorming ervaart, zijn van groot belang voor de service.'

– Tekst **An-Sofie Bessemans** – Illustratie **Peter Goes**

Op restaurant moet een goede sfeer heersen: als ober moet je altijd op je best zijn. Problemen thuis laat je thuis. Klanten komen niet alleen eten, maar ook om plezier te maken of om te praten. Als kelner heb je een sociale rol, dat is het mooie aan mijn beroep.'

'De ene klant is de andere niet, en een restaurant van een viersterrenhotel is geen brasserie. Je moet rekening houden met de situatie en wie je voor je hebt. Bij de ene klant kun je een grapje maken, met de andere moet je strikter zijn.'

'De relatie met het keukenteam hangt af van het ego van de chef. De kok is de echte baas: hij kan maar beter niet geprikkeld raken. Als mensen iets

willen wijzigen aan het gerecht moet je kunnen inschatten of het haalbaar is. De communicatie met de keuken moet snel zijn en niet te complex. Een vegan, gluten- of lactosevrije eter stelt ons voor een uitdaging.'

'In de brasserie waar ik tot voor kort werkte komen dezelfde oudere mensen bijna elke dag voor een dagschotel. We kennen elkaar bij de voornaam. Mensen vertellen hun dagelijks leven: een doktersbezoek, problemen met telefonie of het verlies van een partner. Klanten zijn geen vrienden, je blijft business doen en behandelt hen allemaal gelijkwaardig. Maar je kunt wel een luisterend oor bieden. En mensen samenbrengen. Als er geen tafeltje meer vrij is, stel ik mensen aan elkaar voor. *Mag Jean-Paul bij je zitten?* Ze komen ook voor de gezelligheid he.'

'Die gepensioneerden hebben best wel wat te besteden, elke middag zo'n twintig euro. Op vrijdag- en zaterdagavond hebben we ook een vast publiek.

We merken wel een verschil met voor corona. Sommige mensen komen minder vaak of spenderen minder. De eerste week nadat de horeca weer open mocht, vergeet ik nooit meer. Het terras liep voortdurend vol; mensen namen een aperitief, een voorgerecht, een hoofdgerecht, dessert én nog twee koffies erna. De sfeer was zo uitgelaten.'

Klanten zijn geen vrienden, maar je kunt wel een luisterend oor bieden'

– KELNER FRED

De eerste week na corona was de sfeer zó uitgelaten'

- KELNER FRED

Meer show

'Als klanten honger hebben en er gaat iets niet zoals ze willen, kunnen ze onredelijk doen. Maar bij 95 procent van de klanten gaat het goed. Gasten zijn wel kritischer geworden. Televisieprogramma's als *Masterchef* en sociale media hebben zeker een invloed gehad. Het geeft mensen zin om opnieuw thuis te koken en om nieuwe smaken te leren kennen. Ze nemen ook foto's van het eten. Dat maakt dat we weer wat meer show geven: de soep aan tafel schenken, flamberen in de zaal of uitpakken met mooie bordjes. Zo onderscheiden we ons óók van fastfoodketens en zelfbedieningsrestaurants. Zij hebben kleine restaurants geen deugd gedaan. Wij kunnen niet op die schaal aan promotie doen. Maar de aandacht voor kwaliteit van zowel het eten als de service lijkt stilaan terug te keren.'

'Mijn vrouw en ik openen deze maand onze eigen zaak. Thuis zijn we een koppel, hier is zij de chef. Een *horecamens* samen met iemand met een bureaujob, dat lijkt me moeilijk. Net als een gezin, avondwerk maakt dat bijna onmogelijk.'

'Ik ben 52, maar ik hoop deze job nog heel lang te kunnen doen. Natuurlijk is werken en rechtstaan van elf tot elf hard. Mijn vrouw en ik praten veel over het fysieke. Ik fitness heel vaak. Een hartinfarct op mijn 45e was een signaal. Als je in de horeca werkt, ga je vaak zelf eten en feesten na je werk. Ik ben gestopt met roken en sterkedrank. Uiteraard geniet ik nog van bij collega's langsgaan. Je kijkt en vergelijkt: het bord, de service, de decoratie. Mensen onderschatten vaak onze stiel. Werk je in een restaurant, dan hou je veel bordjes in de lucht.' ■

*Fred is een schuilnaam

NIEUWE BROCHURE

Wegwijzer sociale wetgeving

De nieuwe editie van de Wegwijzer Sociale Wetgeving is nu beschikbaar. Je vindt er informatie over de bronnen van het sociaal recht, de wetgeving rond arbeidsrecht en sociale zekerheid, maatregelen rond het tewerkstellingsbeleid, informatie over hoe het ACV de rechten van leden verdedigt en de bedragen van de sociale bijdragen en sociale uitkeringen. Je kunt een brochure bestellen door 7 euro (voor ACV-leden) of 14 euro (voor niet-leden) over te schrijven naar rekeningnummer BE 59 7995 5006 0326 met de volgende mededeling: Wegwijzer Sociale Wetgeving 2022 + lidnummer (indien van toepassing).

ONDERZOEK

Online training om herval na depressie te voorkomen

Onderzoek aan de UGent wijst erop dat online cognitieve training mogelijkheden biedt bij de preventie van depressie. Bovendien is aangetoond dat dit ook het risico op herval in depressieve episodes vermindert. Depressieve mensen die gedurende twee weken thuis een online computertaining uitvoerden, hadden na een jaar ongeveer 22 procent minder kans op herval.

Aan de UGent loopt momenteel een klinische studie waarin het optimale aantal trainingssessies van een cognitieve training wordt nagegaan. Volwassenen tussen de 18 en 65 jaar die ooit een depressie doormaakten en op dit moment ten minste drie maanden hersteld zijn, kunnen deelnemen en toegang krijgen tot de online cognitieve training, die thuis kan worden doorlopen.

~ <https://cogtrain2.ugent.be/nl/about-us>

Vacatures

Visie zoekt

- Online redacteur
- ~ www.visie.net

ACV Voeding en Diensten zoekt

- Administratief syndicaal assistent (zone Brussel)
- ~ www.hetacv.be/vacatures

CM zoekt

- Medewerker service- en contactcenter West-Vlaanderen
- ~ www.cmjobs.be

1. HEILIG BLOEDPROCESSIE BRUGGES MOOISTE DAG

Ons land heeft een rijke traditie van stoeten, ommegangen en processies. Zo is er deze maand onder meer de Brusselse folkloristische Zinnekeparade op 14 mei en de langverwachte ommegang van het Ros Beiaard in Dendermonde op 29 mei. Op 26 mei, Hemelvaart, trekken meer dan 1 700 figuranten door de straten van Brugge voor de Heilig Bloedprocessie. De taferelen met dialoog, dans, muziek, dieren en praalwagens beelden verhalen uit het Oude en het Nieuwe Testament uit en vertellen hoe de kruisvaarders het bloed van Christus in het Venetië van het Noorden brachten. De jaarlijkse processie, gedragen door een massa vrijwilligers, trekt kijklustigen sinds 1304 en is uitgeroepen tot Unesco werelderfgoed.

~ www.bloedprocessiebrugge.be

2. FILM

Dementie verdeelt

Zijn moeder met de ziekte van Alzheimer inspireerde Frans-Argentijnse Gaspar Noé tot een film over dementie. Een ouder koppel in een Parijse flat krijgt het moeilijk als de vrouw haar geheugen verliest. Hun volwassenen zoon heeft eigen katjes te geselen. Regisseur Noé staat bekend om experiment, en de *split screen* - het beeldscherm dat in tweeën is gedeeld - maakt vormelijk duidelijk hoezeer de man en vrouw elk in hun eigen realiteit vertoeven. Niet opbeurend, wel aangrijpend,

deze winnaar van de Grand Prix voor Beste Film op het Film Fest Gent van vorig jaar.

~ Nu in de bioscoop in je buurt

3. SERIE Superstore

Achter de schermen van de supermarkt

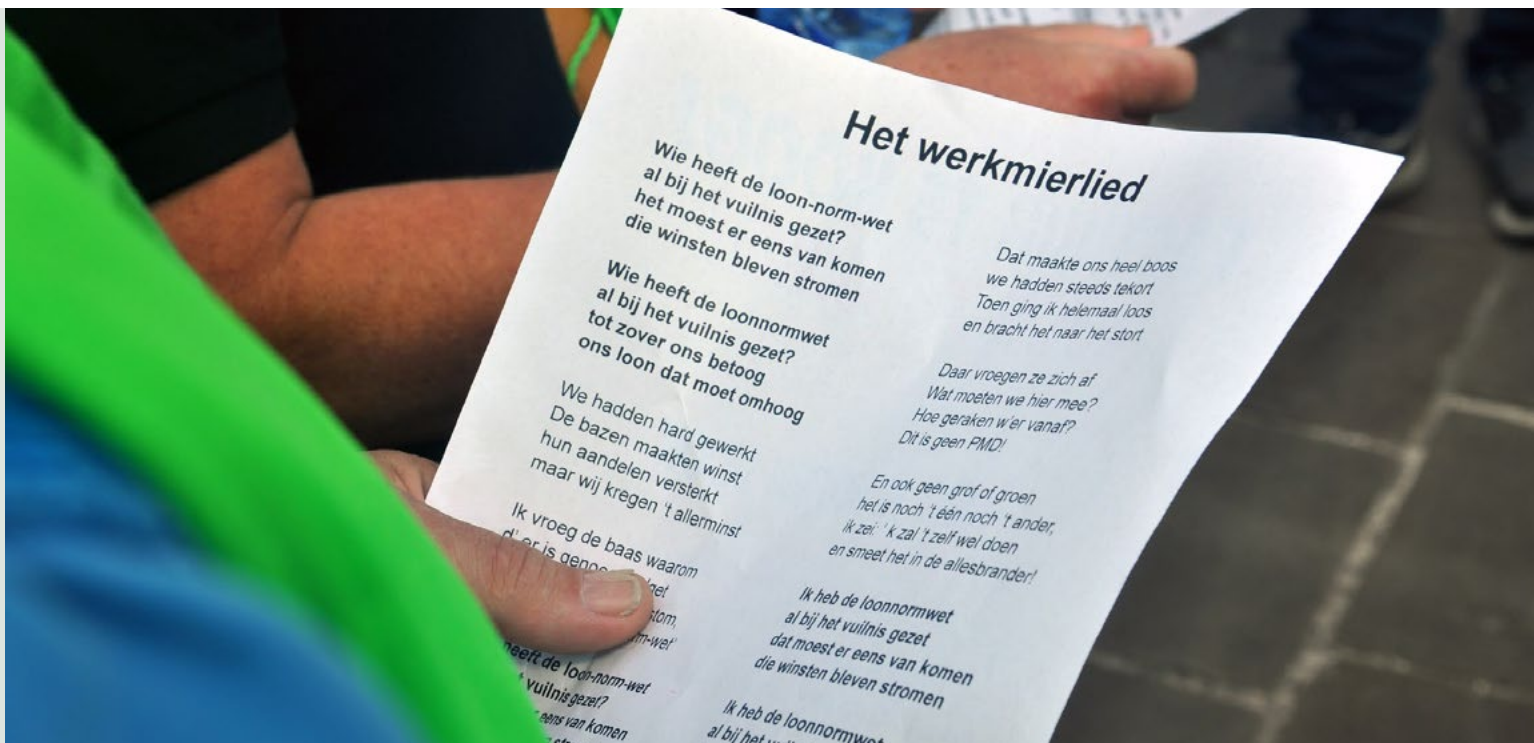
Een Amerikaanse hypermarkt is de setting van deze lichtvoetige komische reeks op de werkvloer, waar niettemin heel wat serieuze problemen als onbetaald bevallingsverlof, leeftijdsdiscriminatie en gebrek aan werknemersinspraak de revue passeren. Het verschil tussen de managers en de collega's in de winkel vormt een rode draad door de serie. ■

~ Te bekijken via Netflix

Breintrein

				7	9		
		2	4	8			
				3	8		
5	2	8		3			
1	3		9	5			
		4				6	
		3		2			1
	9	1		4			8
	8						6

Werkmier zingt voor hoger loon

Een duizendtal betogers van de drie vakbonden kwamen eind april samen op het Kramersplein in Gent. Ze willen hogere lonen, nu ook de prijzen van onder meer energie en voeding blijven stijgen. Dat maakten ze duidelijk met een protestlied, gezongen door een 'werkmier'. Op 20 juni volgt een nationale betoging in Brussel.

– Tekst **Jan Maertens** – Foto **Jens Van Heuverswijn**

Voor aanpassing loon-normwet

'Ik heb de loonnormwet al bij het vuilnis gezet', bekent de Werkmier in het lied, want 'Ons loon dat moet omhoog!'

'De huidige loonnormwet maakt dat veel werknemers niet de opslag krijgen die ze verdienen', zegt Jan Neiryndck, voorzitter van ACV Oost-Vlaanderen. 'Hij maakt dat de lonen maar heel beperkt kunnen stijgen en dat de werkgevers in hun zetel zitten als ze moeten onderhandelen. Wij pleiten al jaren voor een aanpassing. Als de politiek de wet aanpast, dan krijgt iedereen eindelijk waar hij of zij recht op heeft: loon naar werken! Want dan kunnen we weer

vrijder onderhandelen.'

Loonnormwet schiet doel voorbij

De oorspronkelijke wet had als doel om concurrentieel te blijven met de buurlanden, maar dat is al lang niet meer het geval na werkgeversvriendelijke aanpassingen onder de vorige regering-Michel I.

'Winstmarge Belgische bedrijven spurt weg van buurlanden', was begin dit jaar de conclusie van de Nationale Bank en Eurostat. En op 3 februari 2022 kopte De Tijd op zijn voorpagina dat de Belgische bedrijven hun hoogste winstmarges ooit behaalden. 'Waar sta je dan nog met je loonnormwet die zagezegt

zou dienen om concurrentieel te blijven met de buurlanden?', vraagt Jan Neiryndck zich luidop af.

Werkmierlied

Daarom kwamen een duizendtal manifestanten in Gent hun ongenoegen uiten in aanloop naar een nationale betoging in Brussel op maandag 20 juni. Ze zongen het Werkmierlied. Het heel meezingbare lied legt op een eenvoudige manier uit wat het probleem is en biedt op het einde een kordate oplossing aan.

'De uitgave van het protestlied verbindt ons met het begin van de vakbonden, 135 jaar geleden. Toen konden veel werknemers niet lezen of schrijven ... maar zingen, dat konden ze wel. Er waren volkszangers, zoals Karel Waeri, die met schijnbaar vrolijke volkse liedjes de wantoestanden in Gent snoeihard

aan de kaak stelden. Onze Karel Waeri anno 2022 heet Werkmier. Hij staat symbool voor elke werknemer die elke werkdag zijn of haar verdomde best doet om samen met zijn collega's het bedrijf draaiende te houden. En, in ruil daarvoor, graag een eerlijker stuk van de koek krijgt', besluit Jan Neiryndck. ■

ONLINE

Beluister het Werkmierlied

Het Werkmierlied is beschikbaar op alle online muziekplatformen, zoals Spotify, iMusic, Deezer, YouTube ... om te beluisteren, te downloaden of in je muziekluister te zetten - Artiest: Werkmier / Titel: Werkmierlied.

SAMANA

In balans met jezelf en je tijd

Zit de balans in jouw tijdsinvulling niet juist? Misschien heb je tijd te kort of net te veel? Iedereen beleeft tijd op een andere manier. Maar één ding staat vast: voldoende tijd voor jezelf is belangrijk om je goed te voelen. Daar wil Samana bij helpen. 'Met het project CreativiTIJD zetten we in op verbinding, zelfzorg en creatief bezig zijn', vertelt Mirella Claesen van Samana.

→ Tekst **Astrid Boost** → Foto Mirella Claesen **Maarten De Bouw** → Foto Astrid Florquin **Jana Meyer**

We leven in een maatschappij waar iedereen het druk heeft. 'Binnen Samana zijn we blij te zien dat er toch veel mensen een deel van hun tijd wegschenken', vertelt Mirella. 'Denk maar aan vrijwilligers en mantelzorgers die tijd vrijmaken om iemand in hun omgeving te helpen. Anderzijds kan het invullen van je vrije tijd een zoektocht zijn. Wanneer je bijvoorbeeld als chronisch zieke niet meer kunt werken. Dan moet je je tijd plots anders invullen. Om die zoektocht te ondersteunen, hebben we het project CreativiTIJD uitgerold. Verbinding leggen met jezelf en anderen door (samen) creatief bezig te zijn is het centrale idee achter het project.'

Verbinding

Het is wetenschappelijk bewezen dat creatief bezig zijn heilzaam is voor ons mentaal welzijn. Het is een manier om te ontladen of tot rust te komen en onze zorgen even te vergeten. Mirella: 'Zoek je een creatieve uitlaatklep, dan komt de inspiratiebrochure van Samana zeker van pas. Of lees elke maandag het verhaal van

onze bloggers die vertellen wat creativiteit voor hen betekent. Omdat Samana graag mensen – jong of oud, ziek of niet ziek – samenbrengt, bieden we ook verschillende workshops, cursussen en ontmoetingsmomenten aan.'

De afsluiter van het project is de *swap* waarbij twee mensen die elkaar niet kennen met elkaar worden verbonden. 'Wie zich inschrijft, schenkt symbolisch een stukje van zijn/haar tijd weg aan iemand anders door een cadeautje te maken. Samana voorziet een doosje om jouw creatie te verpakken en al die cadeautjes gaan op 1 december op de post. Tijdens ons pilootproject twee jaar geleden waren er 1 400 deelnemers. Nu hopen we 5 000 mensen warm te maken over heel Vlaanderen.'

De juiste mindset

Naast verbinding staan ook zelfzorg en weerbaarheid centraal in dit project. 'Balans vinden in het invullen van je tijd staat of valt met de juiste mindset', vertelt Astrid Florquin, mindsetcoach bij House of Mindstyle. Tijdens de cursus 'Wat doe ik met mijn tijd?' belicht ze de aspecten zelfzorg, zelfliefde en veerkracht.

ASTRID → 'Zelfzorg gaat erom te kijken naar wat je nodig hebt, wat je grenzen zijn en hoe je dat aangeeft aan jouw omgeving. Wat die noden zijn, is niet voor iedereen even duidelijk. En dat hangt dan weer samen met zelfliefde. Ik wil mensen aantonen dat ze het waard zijn om hun tijd in te vullen zoals ze dat zelf willen. Helaas komen we ook onverwachte dingen tegen op ons pad of loopt niet alles volgens plan. Op die momenten speelt veerkracht een belangrijke rol. Vallen en weer opstaan en proberen iets te leren uit wat er gebeurd is.'

De ideale week

'Om in kaart te brengen wat voor jou belangrijk is, vraag ik om gedurende een week een tijdsindeling bij te houden. Nadien maken we opnieuw een planning op van hoe de ideale week eruitziet. We vergelijken de twee schema's en kijken welke zaken we op korte en lange termijn kunnen aanpakken op vlak van mindset en praktische organisatie. We gaan ook aan de slag met de Wheel of Life waarbij duidelijk wordt wat jou energie geeft in het leven.'

Regie

Het uiteindelijke doel is dat je sterk genoeg in je schoenen staat om zelf de touwtjes in handen te nemen. 'De regie over je eigen leven hebben, is de sleutel om gelukkig te zijn. Zo krijg je vanzelf een andere tijdsinvulling. Af en toe iets doen wat we minder leuk vinden, hoort er natuurlijk bij maar laat een ander niet beslissen over jouw tijd.'

Praktisch

De cursus 'Wat doe ik met mijn tijd?' vindt online plaats op donderdag 2, 9 en 16 juni van 13.30 tot 15.30 uur. Inschrijven doe je via www.creativiteitijd-samana.be. Je kunt er ook de gratis inspiratiebrochure aanvragen en inschrijven voor de swapactie. ■

Astrid Florquin

EXAMENSTRESS

Laat het blokbeest in je los

De blok, de examens, ... Een lastige periode voor studenten. Daarom probeert beweging.net Midden-Vlaanderen hen eenmaal per jaar een hart onder de riem te steken. Dit jaar is dat met een flesje exclusieve, duurzame deodorant.

'Waarom een deo?' horen wij jou al denken. Wel, omdat we beseffen dat examens altijd veel bloed, tranen en vooral veel zweet kunnen kosten. Om okselfris voor de prof of docent te kunnen verschijnen, kan een student(e) dus wel een goeie deo gebruiken. Weg examenstress!

Reserveer nu je gratis deodorant

Schrijf je snel in op www.blokbeest.be voor frisse oksels en goede punten!

Door je deo aan te vragen, maak je bovendien ook kans op een bon van € 250 voor een verblijf in een 'cosy cabin' van recreatiedomein Warredal!

Deze campagne is een organisatie van beweging.net Midden-Vlaanderen, vdk bank, ray., Teleblok (samen met CM), Jong ACV en Historische huizen Gent.

WIST JE DAT ...

Zorgend Vrijwilligerswerk provinciaal gaat?

Heb je vervoer nodig naar een dagcentrum, familie in het ziekenhuis of kappersafspraak? Het niet-dringend vervoer van CM is het antwoord op je vraag.

Je kunt CM Zorgend Vrijwilligerswerk Oost-Vlaanderen voortaan bereiken op één e-mailadres en één telefoonnummer: zorgend-vrijwilligerswerk.oostvlaanderen@cm.be of 09 267 59 05.

Meer info: www.cm.be/diensten-en-voordelen/thuiszorg/vervoer

Wil je als vrijwilliger aan de slag? Zorgend Vrijwilligerswerk is steeds op zoek naar telefoonvrijwilligers, chauffeurs en oppassers!

~ www.cm.be/over-cm/vrijwilliger-worden

DAG VAN DE ZORG

Zorgeloos wonen

Vraagt je huis te veel onderhoud? Zou je graag wat kleiner wonen? Of heb je nood aan meer gezelschap en/of ondersteuning? In een CM-assistentiewoning woon je zelfstandig en voel je je veilig.

De verschillende residenties van vzw Zorgbeheer gooien hun deuren open in mei. Meer info en het volledige programma vind je op www.zorgbeheer.be. Ook vzw IKOO doet mee en opent de deuren van residenties Christiana en Augustijnen op Dag van de Zorg, zondag 15 mei.

~ Meer info vind je op www.dagvandezorg.be.

Comedian

Amelie Albrecht

gevat
in 5 woorden

Postbode

'Toen ik eind 2017 begon met comedy, was ik nog een tijdje aan de slag bij Bpost als hulppostbode. Dat is een zware job. Zeker als je start. Dan ben je eigenlijk een vervanger zonder vaste ronde. Wanneer iemand ziek is of verlof heeft moet je inspringen, dus je staat heel veel op andere rondes. Je hebt ook veel werk om alle post op tijd bedeed te krijgen. Dat is echt niet te onderschatten. Het vroege opstaan was ook zeker niet mijn sterkste kant. (lacht) Ik oversliep mij regelmatig, zeker als ik de avond ervoor aan de andere kant van het land moest spelen.'

Dendermonde

'Ik ben een trotse Dendermondenaar. Zoals iedereen hier ben ik nu vooral aan het aftellen naar de Ommegang Ros Beiaard op 29 mei. Dat is iets typisch Dendermonds. Heel de stad wordt dan gek. Dat is pure folklore. Je kunt dat heel moeilijk uitleggen aan mensen van buitenaf, dat is gewoon iets dat je moet meemaken. Het klinkt allemaal heel cynisch misschien om enthousiast te zijn over een houten paard dat één keer om de tien jaar buiten mag komen en door de stad loopt, maar als je daar staat dan kun je gewoon niet cynisch zijn.'

Uitersten

'Aan de ene kant ben ik heel ordelijk, stipt en heb ik graag dat alles tot in de puntjes is geregeld, maar ik kan ook mijn mindere momentjes hebben. Als ik dan eens nonchalant ben, dan ga ik er ook helemaal voor. Ik schommel altijd tussen die twee uitersten. En dan gebeuren dingen zoals naar de verkeerde stad rijden om er een show te spelen. Of toen ik in Werchter een volledige black-out had en mijn tekst niet meer wist. Maar wat wil je ook. Tijdens de eerste lockdown zaten we vier maanden thuis, de tweede keer acht maanden. Ik was totaal uit mijn ritme van hoe je je op een voorstelling moet voorbereiden.'

Beleefdheid

'Ik ben wel content met mezelf. Stel je voor, je bent de enige die de hele dag bij jezelf is, dus als je je al zou beginnen te storen aan jezelf ... Ik stoer mij al aan zoveel andere mensen. Mensen die onbeleefd zijn vind ik bijvoorbeeld verschrikkelijk. Daar kan ik echt niet tegen. Sinds de *Cooke & Verhulst Show* word ik regelmatig herkend op straat en spreken mensen mij aan. Maar je hebt ook mensen die zonder iets te vragen een selfie of foto van mij nemen. Vraag dat toch gewoon even! Dan doe ik dat met plezier, maar gewoon stiekem een foto proberen te nemen vind ik echt niet oké.'

Passie

'De *Cooke & Verhulst Show* ga ik zeker missen, maar ik ben ergens ook wel blij. Dat kwam nog bovenop mijn druk tourschema, dus het is wel goed dat er na dit seizoen wat rust terugkeert. Maar er zullen vast nog andere leuke mogelijkheden mijn pad kruisen op tv-vlak en daar kijk ik ook wel naar uit. Al heb ik niet de ambitie om de nieuwe Philippe Geubels te worden en vooral op de televisie te focussen. Ik heb die pure comedy echt nodig, om op een podium te staan en die connectie met een publiek te voelen. Als ik daarnaast nog wat tv-werk kan doen, ideaal, maar de comedy volledig opgeven? *No way!* Allez, dat zeg ik nu. Vraag het over tien jaar nog eens.' (lacht)

ANTWERPEN

